# Попоную альтернативний проект мовної концепції мого авторства (вересень2006р)

Посланий Аналітик - 02/03/2008 19:57

---

ДЕРЖАВНОЇ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

1 Загальні засади

Концепція державної мовної політики (надалі - Концепція) є обов”язковою орієнтаційною програмою дій усіх органів і структур державної влади з метою виконання ними (водночас із регламентною діяльністю) державної місії гарантування і забезпечення правових конституційних норм застосування, поширення і розвитку мов, а також визначає відповідальну роль громадян як безпосередніх учасників мовно-інформаційних процесів. Держава відповідальна за додержання учасниками мовно-інформаційних процесів правопорядку у сфері застосування мов, але практично внормувати мовну ситуацію може лише український народ - творець і носій мови, що має силу забезпечити гармонійне правове застосування мов.

Функція держави і завдання цієї Концепції полягає в тому, щоб допомогти нації досягнути гармонії і законопорядку у сфері застосування мов шляхом відповідального вибору мови кожним громадянином в усіх випадках щоденного життя.

Доконаним фактом є значна масова усталена невідповідність мовної ситуації законам і Конституції України. Обсяги поширення української мови набагато менші потреб самобутності українського етносу, особливо у східних, південних областях республіки та в Криму. Російська мова в Україні поширюється вільно, але її застосування набагато перевищує гарантовані Конституцією потреби збереження і розвитку самобутності російської меншини. Неправомірне і функціонально не обумовлене поширення російської мови відбувається в усіх видах суспільної діяльності, тобто у пріоритетній сфері застосування державної мови, що об”єктивно обмежує її застосування, знижує престиж рідної мови українців. Російська мова використовується і як мова міжнародних контактів, але з порушеннями законодавства, що обмежує поширення державної мови України. Процес нав”язливого поширення російської мови призводить до ефекту зросійщення суспільства, що негативно впливає на поширення української та мов національних меншин. Функціонально необґрунтоване (не обумовлене потребами збереження і розвитку мовної самобутності меншини) незаконне застосування російської мови у сфері ріоритету державної (замість державної) породжує масові і усталені порушеня конституційного порядку застосування мов, є чинником дестабілізації і загрожує інформаційній безпеці суспільства, ослаблює конкурентоспроможність держави і, що негативно позначається на якості життя громадян.

Надмірне поширення російської мови в Україні є об”єктивним наслідком тривалого перебування України під колонізуючим впливом Росії, особливо у складі СРСР. Слід визнати, що нав”язування мови завжди у світі здійснювалось з метою полегшення та закріплення економічного визиску на територіях впливу . Засобами тиску держави, силою закону та жорстокими репресіями російська мова утверджувалась в Україні, обмежуючи суспільне застосування української. Це закарбувалось у народній пам”яті і в місцях тотального домінування російської мови цей процес зберігся та продовжився в незалежній Україні. За роки незалежності України несамостійна, не основана на принципі правового врегулювання державна мовна політика допустила збереження і навіть збільшення успадкованого процесу домінуючого застосування російської і водночас зниження престижу української мови. На фоні зниження престижу української мови сталось різке погіршення культури мовокористування з порушенням мовних правил та неконтрольованим масовим введенням слів іншомовного походження, що породило серйозну проблему збереження і розвитку української мови.

Повністю не реалізовано існуючий правовий механізм забезпечення державності української мови, що об”єктивно спровокувало зовнішні світові чинники до використання технології зросійщення для політичних маніпуляцій і зацікавленого впливу на життя держави з метою лобіювання власних економічних та геополітичних інтересів. Врезультаті це серйозно підірвало

самостійність України та її безпеку, що стало першопричиною проблем економіки і політичної системи, погіршення якості життя громадян. Надмірне застосування російської мови у сфері пріоритетного поширення мови держави неухильно зростає і в цьому вже активно зацікавлені усі світові конкуренти України.

Чинник зросійщення перетворюється на універсальний засіб ослаблення України у світових інформаційних змаганнях – основному способі економічної конкуренції сучасного глобалізованого світу.

Звідси висновок – без подолання незаконного неконтрольованого процесу застосування російської мови у сфері поширення державної Україна може програти всі інформаційні конкурентні змагання з ослабленням самостійності і невідворотними важкими економічними наслідками та недопустимимо низьким рівнем життя громадян. Тому відновлення правового порядку застосування мов є нагальною проблемою суспільства, від вирішення якої прямо залежить добробут, спокій і якість життя громадян.

Для відновлення правового порядку застосування мов законодавча база достатня, хоч назріли деякі вдосконалення. Потрібна злагоджена взаємодія держави і активної верстви суспільства заради очевидної і бажаної мети - створення сильної держави - гаранта спокійного заможного і вільного життя всіх громадян. Необхідна якісно нова Концепція державної політики швидкого правового внормування мовної ситуації. Реалізація Концепції повинна дати потужний позитивний імпульс для покращання економіки і життя громадян. Це станеться врезультаті досягнення стабільного спокою, вільного етнічного розвитку суспільства, високої світової конкурентноздатності та інформаційної захищеності держави.

2. Стратегія державної мовної політики

Українська держава будує мовну політику на принципах:

- функціональної обумовленості та правовому порядку застосування мов;
- рівноправного застосуванню мов (кожної у власній сфері поширення), розмежування сфер застосування мов з метою недопущення їх змагальності;
- швидкого та ефективного державного і суспільного нормалізуючого впливу на мовну ситуацію з метою гармонійної реалізації мовних прав і обов”язків громадян та інтересів націЇ, держави;
- необмеженого поширення української мови при вільному самобутньому застосуванні мов меншин, забезпечення стабільного правового і нормативно правильного порядку застосування мов.

Стержнем державної мовної політики є мобілізація державної влади і суспільства на швидку зміну мовної ситуації з метою її правового врегулювання, забезпечення відпровідального, вільного, функціонального застосування мов та мови держави громадянами України.

3. Державна політика забезпечення вільного застосування,
збереження і розвитку української мови.

Українська мова є єдиною мовою, яка законно має право необмеженого суспільного поширення на всій території держави, що обумовлено її застосуванням водночас як етнічної і державної згідно статей 10 і 11 Конституції та законів України.

Стратегічною програмою. забезпечення вільного поширення і розвитку української мови є :

- невідкладне приведення до конституційної норми практики застосування державної мови на всій території України в усіх галузях суспільного життя;
- створення умов для збереження і розвитку мовної самобутності українців;
- стимулювання мовної самоіндентифікації етнічних українців з метою усвідомленого відповідального вибору ними української мови як рідної і державної в щоденному житті та в суспільній діяльності, утвердження особистою позицією мовних прав і статусу державної мови.

Державна мова є однією з основ конституційного ладу, її поширення формально не є предметом Концепції державної мовної політики. Концепція розглядає лише порушення статусу державної мови, які є значними, мають системний характер і об”єктивно обмежують обсяги застосування, знижують престиж української етнічної мови. Виправлення цих порушень є одним з головних завдань державної мовної політики в галузі збереження і розвитку мовної самобутності українців. Незадовільний стан поширення української мови свідчить про значне гальмування

українського мовного відродження. В такій ситуації недостатньо лише заходів держави, навіть ефективних і радикальних. Необхідна активна участь в процесі нормалізації мовної ситуації всієї свідомої верстви українського етносу.

Держава повинна являти взірці пошанування статусу української мови і всіма засобами пояснювати етнічним українцям їхній обов"язок надавати перевагу українській мові в родині, товаристві – усіх ситуаціях вибору мови. Держава сприятиме зацікавленню громадян різного етнічного походження у вільному поширенні української мови і сприянні відродження мовної самобутності українців на суто прагматичних засадах: зміцнення держави, її економічного і гуманітарного розвитку, що має наслідком високу якість життя для всіх. Суспільству всесторонньо вигідне вільне поширення української мови.

По-перше, український етнос є найчисельнішою автохтонною часткою громадянського суспільства і від його самопочуття, задоволення потреб мовної, культурної , звичаєвої та духовної самобутності значною мірою залежить стан всього суспільства, якість життя всіх громадян України.

Не може бути загального добра в державі, коли має проблеми національного самобутнього життя більшість населення - цей аргумент повинен спонукати всіх громадян, незалежно від етнічного походження, особисто сприяти поширенню української мови етнічної і державної на всій території держави.

По-друге, українська мова є потужним зберігаючим і захисним чинником в інформаційній конкуренції України з глобалізованим світом , тому від її суспільного статусу залежить економічне процвітання, самостійність і безпека держави та її конкурентоспроможність, здатність захищати національні інтереси та інтереси громадян.

З логіки геополітичних процесів виходить очевидна закономірність- вільне і необмежене поширення української мови як етнічної і державної має прямий потужний позитивний вплив на якість життя, створює гарантовані умови безпеки, захищеності і вільного етнічного розвитку всіх гомадян.

Всі структури держави функціонують державною мовою. За мовою світ індентифікує Україну, відрізняє від інших держав. Тому держава зобов'язана створювати всі належні умови для вивчення, правильного і правового застосування української мови без винятків і відхилень на всій території держави.

Головною метою державної мовної політики в галузі сприяння поширенню української мови є мотивація, передовсім у середовищі української етнічної громади, свідомої правової відповідальної поведінки громадян при виборі і застосуванні мови при спілкуванні і всіх видах діяльнос, в побуті; створення стимулюючих умов для збереження і розвитку мовної, культурної і релігійної самобутності етнічних українців.

4. Принципи збереження і розвитку мовної самобутності національних меншин

Сприяння збереженню і розвитку мовної самобутності національних меншин будується на засадах:

- самодостатнього функціонального способу поширення мов меншин, згідно якого жодна мова національної меншини не може поширюватись у сфері застосування мови іншого етносу та державної, тобто замість іншої мови національної меншини чи мови держави;
- державного сприяння збереженню мовної самобутності національних меншин, але реалізація цих можливостей залежатиме тільки від особистої відповідальності та бажання носіїв мови говорити рідною мовою в родинах і національних товариствах;
- державна мова поширюється в суспільстві незалежно і поза сферою застосування мови меншини, тому необмежене поширення державної мови не впливає на застосування меншинами національних мов, не може жодним чином звужувати їхнє природне застосування.

Згідно статей 10 і 11 Конституції та законів України, застосування мов національних меншин обумовлюється природними потребами національних громад і громадян для збереженні та розвитку мовної, культурної та іншої самобутності. Мова етносу не може поширюватись інакше як представниками національної меншини міжособово, в родинах та в місцях компактного проживання громади. Бажання необмежено поширювати і скрізь чути свою етнічну мову є

природною потребою кожного етносу, але в становищі національної меншини необмежене поширення цих мов неможливе без порушення мовної рівноправності і суспільного статусу мови держави. Тому Конституція і законодавство регламентують поширення мов меншин в обсягах, необхідних для збереження і розвитку культурної , релігійної та звичаєвої самобутності. В такий спосіб забезпечується вільне застосування мов меншин (кожної у своєму середовищі застосування), що унеможливлює застосування однієї мови меншини замість іншої або мови державної . Згідно українських і світових правових норм вільне задоволення прав людини і громадянина можливе в тій мірі, в якій це не перешкоджає задоволенню аналогічних прав іншої людини і суспільства вцілому. Така мовна політика ідеально забезпечує мовні права людини і громадян різного етнічного походження, оскільки встановлює порядок застосування мов в природних межах їхнього вільного розвитку. Будь-які послаблення позиції неухильного наведення законного порядку в мовній сфері на перший погляд можуть виглядати толерантнтністю , компромісною поведінкою , спрямованою на поступове еволюційне унормування мовної ситуації самим населенням без особливого правового підштовхування держави. Насправді такий підхід у правовій державі є неприйнятним, адже співучасть держави в консервації наявних порушень порядку застосування мов є державною несправедливістю стосовно загрожених мов кількох поколінь громадян, ослаблює їхню волю до самостійного відродження і збереження мовної, культурної і духовної самобутності.

Основою державної мовної політики в галузі сприяння збереження і розвитку мов національних меншин є створення умов для втілення ініціативи національних меншин щодо збереження і розвитку їхньої мовної самобутності і забезпечення законності поширення мов меншин. Унормування порядку застосування мов меншин повинно відбуватись якнайшвидше. Правовий порядок застосування російської мови як мови меншини повинен бути таким як і для будь-якої іншої мови меншини.

Стратегією держави є регулювання поширення етнічних мов засобами впливу влади з підтримкою суспільства з метою виправлення системних і масових порушень порядку застосування української, російської та інших мов, керуючись виняткова законами і Конституцією України. В реальній мовній ситуації неминучим є розширення застосування української і звуження застосування російської мови при забезпеченні вільного правового застосування російської та інших мов меншин.

5. Політика збереження і захисту мов, яким загрожує поступове зникнення.

Керуючись Конституцією і Хартією міноритарних (загрожених) мов, держава бере під свій захист рідкісні і поширювані тільки на території України мови, застосування яких поступово зменшуються і обмежене невеликою громадою користувачів. Цьому сприятиме все законодавство, різнобічні заходи влади.

Метою державної політики захисту і збереження загрожених мов є створення природним користувачам цих мов стимулів та умов для відродження і самовідтворювання самобутнього мовного середовища. Фактично це державна підтримка збереження мовної ( культурної) самобутності малочисельних і унікальних в Україні і світі етносів.Захист таких мов полягає в стимулювані природних користувачів застосовувати їх як рідні в родинах і національних громадах.

Передумовою збереження і захисту загрожених (міноритарних) мов є безумовне відновлення законності і конституційного порядку поширення мов і мови держави, а також інформаційна захищеність суспільства. Без досягнення гармонійної і правової мовної ситуації і надійної інформаційної безпеки держава не може гарантувати збереження не тільки рідкісних загрожених мов, але й державної мови – мови автохтонного етносу.Доки українська мова не матиме вільного необмеженого пріоритетного поширення в Україні як державна і мова українців, доти вона вважатиметься загроженою і особливо підтримуватиметься державою.

Захист загрожених мов буде здійснюватись в комплексі із заходами нормалізації мовної ситуації та інформаційної безпеки. Збереження зникаючих мов є реальним лише тоді, коли держава і суспільство вмітиме оберігати поширення будь-якої мови у природній сфері поширення кожної . Процес згасання рідкісних мов в сучасному інформаційному світі дуже швидкий, тому держава

мусить штучно підтримувати застосування таких мов доти, поки мовна та інформаційна ситуація в Україні дасть гарантію захищеності мов і спокійної самовідтворюваності мовної самобутності поколіннями етносів - носіів мови.

6. Державна політика функціонального застосуваня поширених світових мов

У світі помітна тенденція швидкого розповсюдження мов, якими найбільше спілкуються в міжнародних контактах. Серед таких мов перше місце займає англійська, але в різних регіонах поряд з англійською в міждержавних контактах дуже часто застосовують ще мову потужної сусідньої держави (колишньої метрополії чи сучасного економічного партнера). В Україні серед поширених світових мов застосовується англійська і російська, а в західних областях помітне вживання мов держав-сусідів Польщі, Угорщини, Румунії.та Молдови.

Застосування мов міжнародного порозуміння попри позитиви створює ряд проблем, які перешкоджають нормалізації мовної ситуації і значно ослаблюють інформаційну захищеність населення, безпеку держави. Держава, мова якої приймається як мова міжнародних контактів одержує явну перевагу в сучасних інформаційних змаганнях та конкуренції, має шанс вільного інформаційного впливу на інші народи з метою забезпечення власних економічних та геополітичних інтересів на інших територіях. Звідси висновок- всі поширені мови міжнародного спілкування треба вивчати, щоб розуміти партнера, але всіма засобами намагатись не приймати її за мову спілкування, наполягаючи на мові своєї держави. Тому державна політика стосовно застосування мов міжнародного порозуміння будується на принципах:

- сприяння вивченню поширених мов міжнародного порозуміння з одночасним державним обмеженням їхнього застосування до обгрунтованого мініміму, практикуючи технологію перекладу;
- визнання всіх (без винятків) іноземних представництв та посольств при умові забезпечення ними спілкування з державою і українським народом українською мовою ;
- сприяння набуттю українською мовою статусу мови міжнародного порозуміння, в усіх міжнародних контактах наполягаючи на українській мові як одній з мов спілкування і приймаючи іншу мову тільки у випадках наполягання партнера, в якому зацікавлена українська сторона.

7.Механізми і засоби реалізації державної мовної політики

Державна мовна політика реалізується шляхом свідомо узгодженої взаємодії державних структур та органів самоврядування, громадських і політичних організацій та об”єднань, засобів масової інформації і потужних учасників інформаційних процесів, усіх громадян України, особливо автохтонної і найчисельнішої частини суспільства - етнічних українців.

Держава (в структурах виборної та виконавчої влади, правового нагляду і судочинства, всіх видах державної служби і в органах самоврядування.) стає взірцем користування українською мовою в усіх галузях суспільного життя. Кожен громадянин, який працює на державу за гроші платників податків (від найманого робітника до службовця найвищого рангу) вважається представником держави, реалі затором її мовної політики і утвердження державної мови. Це ознака кваліфікованості і лояльності, без якої неможлива робота на державу і державна служба.

Держава здійснює постійний контроль за мовною ситуацією з допомогою системи державного моніторингу і має достатньо механізмів та засобів для швидкої правової нормалізації мовної ситуації.

Прийняття нових законів про порядок застосування мов повинно здійснюватись як логічний правовий розвиток норм Конституції в галузі застосування мов. Державна мова виконує особливу державотворчу функцію, а в сучасних умовах розвитку людства вона є основним засобом інформаційних конкурентних змагань і основою державної безпеки. Тому буде прийнято окремий закон про державну мову. Буде вдосконалено чинний Закон про мови, який встановить порядок застосування, збереження і розвитку української мови як мови українського етносу та мов національних меншин. Необхідно прийняти окремий закон про сприяння держави вивченню мов міжнародного спілкування та порядок їх контрольованого застосування, який нейтралізує небезпеки і ризики, що загрожують самостійності і конкурентоспроможності держави від

необмеженого поширення так званих мов міжнародного вжитку. Замість закону про ратифікацію Європейської Хартії мінотарних (загрожених) мов буде прийнято закон про державний захист мов, яким загрожує зникненя. Всі чинні закони про порядок застосування мов та інформаційну діяльність будуть переглянуті на предмет відповідності Конституції України. Законодавство про діяльність політичних і громадських організацій та про вибори всіх видів та рівнів буде вдосконалено з метою деполітизації мовного питання і унеможливлення публічної, громадської і політичної діяльності іноземною мовою та легального політичного домагання другої державної мови.

З метою подолання успадкованих і усталених в суспільстві перешкод вільному застосуванню і поширенню української мови держава, громадські інституції та ЗМІ здійснюватимуть необхідну просвітницьку діяльність в галузі правового порядку застосування мов і мови держави. На законодавчому рівні буде закріплено потужні правові зобов"язання та економічні стимули такої діяльності.

Всі структури правового нагляду і судочинства повинні бути готовими консультувати і практично забезпечувати правозахисну діяльність громадян та громадських інституцій в галузі поширення української мови та інших мов. Держава заохочуватиме і підтримуватиме вільне поширення української мови, забезпечить правозахист безперешкодного і повсюдного поширення української мови та самобутнього застосування мов національних меншин. При цьому ініціатива законного домагання мовних прав і громадський правозахист у сфері поширення мов залишається за громадянами та громадськими об"єднаннями як право і водночас як обов"язок особисто берегти рідну мову і мову держави.

Народні депутати, предстваники усього народу, являють взірець користування українською мовою, користуються нею в усій без винятків публічній діяльності на всій території України, включаючи Кримську Автономію, всіма засобами впливу утверджують її державний статус, право вільного необмеженого поширення та світовий авторитет. Правове врегулювання мовної ситуації народні депутати здійснюють винятково на засадах Конституції , відмежувавшись від політичних та мовних особистих уподобань, відкидаючи так званий політичний компроміс як несправедливість стосовно тих чи інших громадян-носіів мови.

Депутати місцевих рад є представниками державної влади і являють взірець користування державною мовою, всіма засобами забезпечують її захист та необмежене поширення в регіоні незалежно від мовних уподобань населення та особистих, сприяючи вивченню і застосуванню громадянами краю української мови. Місцева влада здійснює безпосередній моніторинг поширення і застосування мов, на підставі якого вживає заходів для зміни мовної ситуації в руслі державної Концепції. Місцева влада вивчає потреби збереження і розвитку мовної самобутності громадян і при змозі їх вирішує, передаючи питання статусу мов на певних територіях до вирішення Верховною Радою України. Місцеве самоврядування керується єдиним правовим порядком і Концепцією державної мовної політики і не має права приймати акти про порядок застосування мов на території своєї юрисдикції.

Уряд координує і практично нормалізує мовну ситуацію у відповідності з Концепцією шляхом прийняття і виконання цільових програм заходів та підзаконних актів. Виконавча влада забезпечує функціонування системи навчальних установ на місцях з вивчення та вдосконалення володіння української мови. Виконавча влада являє взірець її застосування української мови,і всіма засобами забезпечує її необмежене поширення на всій без винятків території України. При потребі виконавча влада напрацьовує і подає в парламент пропозиції щодо вдосконалення законодавства про порядок застосування мов.

Показово система правового нагляду і судочинство стає взірцем користування державною мовою і має бути готовою виявляти і ефективно та швидко виправляти порушення законодавства і Конституції у мовній сфері та надавати кваліфіковану правову допомогу, правову просвіту громадянам, сприяти і підтримувати громадську правозахисну діяльність в галузі мовних самобутніх прав, дбаючи про додержання конституційних гарантій державної мови на всій території держави. Судова реформа стимулюватиметься і визначатиметься впровадженням цієї Концепції.

Кожен громадянин, незалежно від національної приналежності і рідної мови, за Конституцією особисто є відповідальним за вільне і необмежене застосування державної мови в суспільстві. Ця відповідальність є моральною і не має особливих правових наслідків, але сукупний наслідок її ігнорування безпосередньо негативно впливає на державну самостійність і безпеку, робить державу слабким конкурентом, неспроможним захистити життєві інтереси тих же громадян. Кожен раз, маючи вибір мови в тій чи іншій життєвій ситуації, громадянин повинен обирати українську, бажаючи сили державі, добробуту та волі для себе, прагнучи самоповаги і визнання в інших державах світу. Це особистий вибір громадянина, але він обов"язково впливає на долі інших громадян, тому саме держава повинна всесторонньо поінформувати його, показати взірець, щоб вибір української мови був усвідомлений як потреба гідного і багатого життя. Держава відповідальна за розумну і виважену мотивацію ролі громадянина при виборі мови, щоб у такий спосіб забезпечити верховенство права у мовній сфері, формування відповідальної свідомої мовної позиції української нації.

Об"єктивно український етнос є найбільш чисельною зацікавленою у нормалізації мовної ситуації частиною населення, але недопустимо великі втрати мовної ідентичності спричинили значну пасивність і байдужість при виборі мови спілкування, непослідовність і недопустиму слабкість захисту українцями свого природного законного конституційного права користуватись українською мовою в усіх життєвих ситуаціях. Тому держава, політичні і громадські інституції, всі учасники українського інформаційного простору зобов"язані здійснювати просвітницьку, інформаційну і стимулюючу дію з метою якнайшвидшого усвідомленого повернення до української мови громадян, які формально визнають себе етнічними українцями. Кожен громадянин, який говорить українською мовою і усвідомлює себе представником українського етносу є відповідальним за вільне поширення української мови. Лише після відновлення мовної самобутності етнічних українців, основної чисельної маси населення, можливе вільне поширення мови держави і повноцінна нормалізація порядку застосування мов і, як наслідок , мовно-етнічна гармонія, спокій, злагода, інформаційна захищеність та висока якість життя суспільства

8.Перспективи і напрями розвитку державної мовної політики

Державна мовна політика може реалізуватись і перспективно розвиватись лише в комплексі з концепцією інформаційної безпеки, керуючись спільними принципами:

- гарантування всім громадянам права вільного одержання інформації з одночасним захистом від публічного нав" язування інформації і обмеження свободи вибору;
- не сприяння поширенню інформації, яка деструктивно впливає на самобутній розвиток суспільства;
- державної координації інформаційної діяльності всіх структур суспільства з метою забезпечення опірності технологіям впливу ззовні і водночас поширенню впливу України на території власних зацікавлень;
- забезпечення вільного домінуючого пріоритетного поширення державної мови в українському інформаційному просторі та її світового авторитету;
- чіткого правового регулювання діяльності поширювачів інформації залежності від статусу – загальнонаціонального, національно-регіонального та іноземного.

Державна мовна концепція має загальнонаціональний сенс як узгоджений план дій держави, суспільства , кожного громадянина і всіх поширювачів масової інформації. Очікуваний результат - швидкий позитивний економіко-гуманітарний ефект для всього суспільства та інформаційна захищеність нації та життєвих інтересів громадян як наслідок унормування мовної ситуації в Україні.

Автор:

==========